

THE RIGHT TIME FOR CHUTZPAH

THE MAFILIM MISSED THE MARK

In this week's *parshah*, we encounter a game-changing episode in the history of Klal Yisrael. The *meraglim*, the spies, came back and gave a bad report about Eretz Yisrael. The consequences were terrible. These great *tzaddikim* ended up forfeiting their lives. It caused tremendous issues for Klal Yisrael. The Torah tells us about a group of *Yidden* who felt very remorseful after the whole episode came to an end.

The passuk says *וישכמו בבקר*, they got up the following morning, *pashut* without making any plans, *לאמר*, they went up to the top of the mountain saying, *הננו ועלינו*, here we are, we're going to go up (Bamidbar 14:40). As the *mefarshim* explain, they wanted to be *mesaken* the *me'uvav*, they wanted to correct the mistake. They had taken Moshe's *mussar* and the consequences to heart and they decided they were going to go up *b'mesirus nefesh* and they were ready to be *moser nafsham* to go into Eretz Yisrael, without even joining Moshe and the Ribono Shel Olam. *כי חטאנו* - "we will go up the place that Hashem spoke about, because we sinned." That means, it's incumbent upon us to be *mesaken* our *cheit* regardless of what the consequences will be because we have to fix up what we did. They went up to the *rosh hahar*. That was the closest mountain near them that was in the direction of Eretz Yisrael. Meanwhile, Moshe Rabeinu sees them going and Moshe Rabeinu appeals to them: *למה זה אתם עברים את פי ה'* - "why are you transgressing against Hashem?" (ibid, v. 41). You are *veiter* doing an *aveirah*. Hashem didn't tell you to go up, so it's a compounded *aveirah*. You didn't listen to Hashem the first time and now you're not listening again. This is not a *tikun*. *והוא לא תצלה* - "you're not going to be *matzliach*," *אל תעלו* - "do not go up," *בקרבתכם* - "because Hashem is not in your midst." Hashem is not with you. You can't be *matzliach* without Hakadosh Baruch Hu. *ולא תגנופו* - "You're going to fall before the enemy." (ibid, v. 42). And he detailed that the Amaleikim and the Canaanim are going to be in front of them. "You are going to fall by the sword because Hashem is not going to give you a *yeshuah*. Come back."

Were they deaf? They weren't deaf. They heard what Moshe said. But they made a *cheshbon* and they said, "Not always do you have to listen."

Rav Tzadok HaCohen (1823-1900), in his sefer *Tzidkas HaTzaddik* (46:1), explains this as follows.¹ The *gemara* (Pesachim 86b) says: *עשה חוץ מצא* - *anything the master of the house says to you, you should do, except [when he tells you] to leave*. Even if the *baal habayis* tells you something - there are rules. Whatever the *baal habayis* tells you to do, you have to do. But if he tells you "*Tzei*," (leave) you don't have to listen. He says their *cheshbon* was that this event was in the category of "*chutz mitzei*." That is how they classified it.

WHAT CAN WE LEARN FROM THEIR CHUTZPAH?

The passuk states: *ויעפלו לעלות אל ראש ההר* - "and they defiantly went to ascend the top of the mountain" (v. 44). Now, what does it mean, *ויעפלו*? Rashi says it's a *lashon of chozek*.² They were *mechazek* themselves to not be afraid of Moshe's words and they were *botei'ach* that they were going to be successful. And he quotes a *passuk* where it says: *הנה עפלה לא ישרה נפשו* - "Behold, the spirit within him is puffed up, not upright." (Habakkuk 2:4) This is a quote from the words of the *navi* regarding Nebuchadnezzar *melech* Bavel. It says Nevuchadnezzar's *nefesh* was constantly being *mechazek* itself to be arrogant with a tremendous *azus* to seek whatever he desired, so he was never satiated. Rashi says "*עפלה*" comes from a *lashon* of *azus* (i.e. impudence). Rashi brings a number of other sources. *ויעפלו*, they had *azus*, they had *chutzpah*, *לעלות אל ראש ההר*. And that was their end. That *aliyah el rosh hahar* was an *aliyah letzorech yerida* and they ended up being *yored letimyon* - go down to the depths.

Now, the *she'eileh* is, why does the Torah tell us this *ma'aseh*? Everything in the Torah is *horaah* - instructional. What's the lesson over here?

Rav Tzadok brings down *Chazal* and says that the *mafilim* were *mischatzfim*. *ראו רב ששת חוצפא מלכותא בלא תאגא היא* - *Rav Sheshes says that chutzpah is monarchy without a crown* (i.e., it is an assertion of leadership that lacks only the official coronation

¹ לרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי. ועל דבר זה ידו כו' כי העובר ע"ד סופרים נקרא רשע כמ"ש (יבמות כ.). אבל ע"ז א' הקדמונים מאמר חז"ל (פסחים פ"ה) כל מה שיאמר בעה"ב עשה חוץ מצא. ולא לחנם כתבה תורה ענין המעפילים בפ' שלח אשר כבר האמינו בדברי משה ולמה לא שמעו לו בזה שאמר להם אל תעלו וגו' אלא שהם חשבו שזה בכלל חוץ מצא. ועל בזה חז"ל (ח"ג קס א) המליץ כל ענין מרגלים על התורה והי' העונש שלא ישיגוהו וע"ז העפילו לעלות אף נגד רצון הש"י כמש"ל (סנהדרין קה). חוצפתא מלכותא בלי תגא (ולמודה מבלעם שאח"כ הסכים הש"י כי בלעם נסתכל עד עקבתא דמשיחא ולכך ידע סוד זה) פי' כידוע מלכות הוא כנס"י וכתר הוא שורש רצון הש"י ור"ל ממשלה מעצמו בלי רצון הרוצים. והתקרבות כנס"י מעצמם. והם לא הצליחו בזה מפני שאכלו פגה כמשא"ל (סוטה מט:) בעקבותא דמשיחא חוצפא יסגא שאז הוא העת לזה [ולעתיד נקבה תסובב גבר ואכ"מ] ולכך אמר להם משה והיא לא תצלה נראה שעצה הוא אלא שלא תצלה ודייק והיא שבכ"מ דר"ל היא ולא אחרת שיש זמן אחר שמצליח והוא זמנינו זה שהוא עקבי משיחא.

² ויעפלו. לשון חזק, וכו' "הנה עפלה" (הבקוק ב'), אינג"ריש בלעז, לשון עזות, וכו' "עפל בת ציון" (מיכה ד'), "עפל ובחן" (ישעיהו ל"ב), ומדרש תנחומא מפרשו לשון אפל - הלכו חשכים, שלא ברשות

as king). That is how the *gemara* in *Sanhedrin* (105a) describes *chutzpah*.³ It refers to somebody who takes up the helm of *malchus* without being appointed to that position. And Rav Tzadok says a very interesting thing. What was their *cheshbon*? What were they thinking? They thought that if they would demonstrate their *ratzon chazak* to go to Eretz Yisrael, Hashem would say, **קום לך אתם** (Bamidbar 20:12). They learned this from Bilaam! Bilaam *harasha* wanted to go with the people who came to invite him to curse Klal Yisrael. Hashem told him, “Don’t go. Yes, go. Okay, go.” Now, where did Bilaam learn this secret from? What was Bilaam’s *hava mina* to think that if Hashem says, “Don’t go,” he can go and be *matzliach*? *Ein lecha chutzpah gedolah mizos!* If Hashem says, “No” and you say, “Yes, and I’m going to be *matzliach*,” what are you?! Retarded? I mean, such a thing is not *shayach*.

So, Rav Tzadok explains that the secret comes from *Ikvesa d’Meshicha*. That is where this secret has its place. There is a place in history for this type of *chutzpah*, and during that time period it’s going to be *matzliach*. When is that? *Be’Ikvesa d’Meshicha*. *Chazal* tell us: **בעקבותא דמשיחא חוצפא יסגא** - *during Ikvesa d’Meshicha chutzpah will increase*. That’s what the *gemara* says in *Sotah* (49b).⁴ Normally, you learn the *pshat* is that at the time of *Ikvesa d’Meshicha*, *chutzpah* will sprout. It’s going to rear its head. And it’s usually said in a negative tone. But Rav Tzadok tells us, no. There is a *makom* for *chutzpah* to be *matzliach* in the time of *Ikvesa d’Meshicha* too. It could be used *l’tov u’lera*, it could be used for good or for bad.

IKVESA D’MESHICHA - THE RIGHT PLACE FOR CHUTZPAH

Moshe Rabeinu told the *mafilim* as follows. **וְהוּא לֹא תִצְלַח** (Bamidbar 14:41). Now, *Chazal* are *medayek* in many places where it says *vehi*, it means *ולא אחרת*. It means, this won’t be *matzliach*, but an *acheres*, some other situation, will be *matzliach*. He says, you know when that means? The *chutzpah* is going to be *matzliach* in the time of *Ikvesa d’Meshicha*. That is when the *chutzpah* has its place. It’s a tremendous revelation!

We live in an era where the aspect of *chutzpah yasgei* - the *chutzpah* is rampant. All around us, are all the *porkei ol* (people who throw off the ‘yoke’). Like the *navi* says in *Malachi* (3:13-14). The greatest *chutzpah* is that people will say to Hashem *be’Ikvesa d’Meshicha*, **“וְנִמָּה בְּצַעַ”** ⁵ “What have we gained by keeping Hashem’s charge?” What are we doing wrong? Why should we follow Hashem? If you follow Hashem, you’re not going to be *matzliach*. If you go against Hashem, you are *matzliach*.” Look at all the *oisei resha*, all the people doing wicked stuff!? They are getting away with murder. It seems that is where the *hatzlachah* is. They say **שְׂוֵא עֲבַד אֱלֹקִים** - “it’s useless to serve Hashem” (ibid). They are going to say to Hashem in the time of *Ikvesa d’meshicha* that it’s for naught that a person serves Hashem. It’s going to be a topsy turvy era where the people who do *resha* are going to be *matzliach* and the people who do *tov* will appear not to be *matzliach*. That is the greatest *chutzpah*, to say that to Hashem. But at that time the *chutzpah* will be *matzliach*.

Says Rav Tzadok a *gevaldige zach*. The *mafilim* were a little bit ahead of their time. That was not the time for the *hatzlachah* of *chutzpah*.

There is a *mishnah* in *Avos* (5:5) says: **עֲשֶׂרָה נִסִּים נַעֲשׂוּ לְאַבוֹתֵינוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ**. It goes on to list what the 10 daily miracles were. So exactly do I learn from the fact that there were 10 miracles performed *la’avoseinu* in the *Beis Hamikdash*? What *shaychus* does it have to me?

So Rav Chaim Volozhiner (Ruach Chaim, ibid) speaks about the concept of the *Beis Hamikdash* as a place to bring about the *tikun* of Klal Yisrael. It was the place that paved the way before Klal Yisrael so that they were able to overcome the challenge of *ra*. That was the whole *Beis Hamikdash*.⁶

All of these *nissim* are to show Klal Yisrael the conduct of Hakadosh Baruch Hu with a person when he does the *ratzon* of Hashem. When a person wants to do the *ratzon* of Hashem, Hakadosh Baruch Hu conducts Himself with him *lemaaleh min hatevah*, just like Hashem conducted Himself in the *Beis Hamikdash*. And also so that a person should not say, “I can’t observe the Torah, I can’t learn Torah, I can’t keep the Torah.” So *mishnah* teaches us all the things that happened in the *Beis Hamikdash* that under normal circumstances should not have happened but still and all, in the *Beis Hamikdash*, they happened. That is the lesson, says R’ Chaim Volozhiner, of the *Beis Hamikdash*. The *Beis Hamikdash* was our doorway, our window that Hashem showed us that he was *noheg* in this world with us *shelo kederech hateva* if you were *mekasher* yourself, if you bound yourself to the *ratzon* of Hashem.

In *ruchniyus* a person is able to be *matzliach* even *shelo kederech hateva*. Way, way above *derech hateva*. And that’s why there were constantly the 10 *nissim beMikdash*. And that’s why, even though now we don’t have a *Beis Hamikdash* the Tanaim taught us about the **עֲשֶׂרָה נִסִּים**, because you have to constantly live with this concept that you can overcome nature!

HAVING THE CHUTZPAH TO LIVE ABOVE NATURE

We live in a world where, to many people, it seems impossible to be an *ehrlische Yid* and have a normal, decent life. *Frum* life is expensive. There is *schar limud*, tuition. There is kosher food. Generally, we *Yidden* live in the metropolises and everything is

³ אמר רב נחמן חוצפא אפילו כלפי שמיא מהני מעיקרא כתיב לא תלך עמהם ולבסוף כתיב קום לך אתם אמר רב ששת חוצפא מלכותא בלא תאגא היא דכתיב (שמואל ב ג, לט) ואנכי היום רך ומשוח מלך והאנשים האלה בני צריה נסים ממני וגו' [רש"י: אנכי היום רך ומשוח מלך והאנשים האלה קשים ממני - כלומר איני גדול מהם אלא משיחת מלכות]

⁴ בעקבותא דמשיחא חוצפא יסגא [ויקרא יאמיר הגפן תתן פריה והיו ביוקר ומלכות תהפך למינות ואין תוכחת בית ועד יהיה לנות והגליל יתרב והגבול ישום ואנשי הגבול יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו והקמות סופרים תסרה וקראי חטא וקאסו והאמת תהא נעדרת נערים פני זקנים ילבינו זקנים יעמדו מפני קטנים בן מנוול אב בת קמה באמה כלה בחמותה אויבי איש אנשי ביתו פני הדור כפני הפלג הבן אינו מתבניש מאביו ועל מה יש לנו להשען על אביו שששמים]

⁵ אמרת שווא עבד אלקים ומה בצע כי שמרנו משמרתו וכי הלכנו קדרנית מפני יהוה צבאות

⁶ עשרה נסים נעשו לאבותינו בבית המקדש. ידוע כי כל ענין הבית המקדש רומז לדברים עליונים, והכל תיקון גדול לכלל ישראל. ולכבוש הדרך לפנייהם להורות דרך אשר יוכלו להתגבר על הרע. והנה המפרשים הקשו מה בא להודיענו במה שאמר לאבותינו. והלא לכאורה רובם צורך גבוה. אבל הענין הוא, כי כל הנסים היו כדי להראות לישראל התנהגות השי"ת עם האדם בעשותו רצונו ית"ש, שהוא מתנהג עמו למעלה מהטבע כמו שהיה בבית המקדש, ושלא יהיה פתחון פה לאדם לומר שאינו יכול לעסוק בתורה, שלא יזיק לו לבריאיותו, כי היא מתשת כח. על זה היה הרמז שלא הפילה אשה מריה בשר הקודש, אע"פ שבתעוררת מהריח מסוכן לה, שלכן מותר להאכילה מהמאכל שהריחה אפילו ביה"כ, אף על פי כן לא הזיק לה ריח בשר הקודש. [הנהגה בשר הקודש הוא כולו טוב וכמ"ל לעיל פ"ג מ"ג ואיך יגרום מיתה שהוא מצד הרע]

expensive. In Yerushalayim Ir Hakodesh, apartments cost a fortune. And it's not full of *balabatim*. It's full of *yeshivahleit*. It's full of *bnei Torah*.

You always marvel – go to the stores over there on *erev Shabbos*, *erev Yom Tov* or any other time. The stores, you would think, are giving the stuff away for free. And they are not tourists. They are Yerushalayimer *Yidden*. Many times, I stood on the side and watched the lines and said, “Hashem, this is the proof in the pudding.” Because where do these people get money from? I can't imagine. How many times have I sat in *Ezras Torah* on a bench and looked at the number of apartments that are full of *bnei Torah* upon *bnei Torah*? I thought: “Wow, millions.” Millions and millions of dollars of apartments of real estate! Fantabulous money. One little house, millions of dollars! And it's one after the next, on top of each other. And every one of these people are *bnei Torah*. Of course, the *yetzer hara* tells you, “Nu, they are probably all *schnorers*.” But if you get to know them – you know, it's a *miyuta demiyuta*, the people who come to America to collect on occasions such as when they have a wedding are relatively few.

I met a fellow I became close to, a big *talmid chacham*. He wrote *sefarim* on *Taharos*. He has a lot of daughters, and he was once commiserating with me and I said, “Nu, R' So-and-So,” I said, “How many times were you in America?” He said, “I never went to America. I went to a *chasunah* in America once.” I said, “How did you make all the *chasunos*?” I asked him. He said, “I came to the awareness that the *zelbe* (same) Ribono Shel Olam that is in America, is in Yerushalayim also and it's not for me to figure out how I'm going to take care of my *chasunah*. Hashem will figure it out. I can't figure it out. I'm working on learning *mesechess Keilim*. That's my limit.” he says. “To figure out such *groisse problemen* of how am I going to get money, that is already *lemaaleh mimeni* (above my limit),” he says. “Mishnayos, I look it over a few times, I look in the *Rishonim*, *Acharonim* and the other commentaries. *Yogata motzasa*. But by *parnasah* it doesn't say that.” And I did research into this fellow. I have since become a friend of his. I consider him a good friend. And I said, “I would like to become a *shutaf* with you, to be *zocheh*.” His wife actually cleans the homes of other people for money. Now, if you met her in the street, you would never peg her as somebody who does such kind of work because she looks quite classy. And she asked my daughter if she can come clean her house. She's friends with all my daughters. My daughter said, “Sure, if you don't mind.” And her husband told me, “My wife always comes back amazed how poor the Americans are. We live much better than them.” She told her husband, “I open the refrigerator every time I go. It's nothing like what we have. The quality of their lifestyle is much less than ours because most Americans live in Eretz Yisrael as if it's *arai*, it's just a temporary stay, I guess, so they live at a lower level, unless they are settled there.” So she goes to all these *yungerleit*'s apartments that are just there temporarily. I said, “Isn't that amazing? It's *mamash* amazing!” You would never find one of these Americans going and cleaning in people's houses, but that's how it is. Each guy is amazed at the other. This is all *lemaaleh miderech hatevah*, you should know.

And this *maaleh* is the *maaleh* that we have to utilize to exist in this world. Now is the time period for the *maafilim*. Now is the time period of *azus*. Now is the time for us to stand up and say, “Hakadosh Baruch Hu, I am going to dedicate my life to Torah.”

It is mind boggling how many *yungerleit* I meet in America who dedicate their lives to learning Torah but they have no visible source of income. I always think of one specific *talmid*, who is amazingly dedicated to learning Torah. It is a great pride and joy for me. He doesn't have a nickel from his in-laws, he doesn't have a penny from his parents, not a *chatzi grush* from the day he got married. I always ask him, “How are you making it?” And he says, “Rebbi, what do you mean? I learned about *bitachon* from you.” I said, “You really believe it's going to happen?” He said, “Yeah.” When he moved to New York, I asked him, “Who is going to help you now?” He said, “The same Hashem here, can help me there.” I said, “But everything is going to double in price.” It's amazing, *mamash* amazing.

I see it *be'emes* - it's *aza azus*. It's amazing. He and his wife. It takes *aza min chutzpah*. It defies all logic. I used to get calls from people in Lakewood, and I said, “How did you get married? How did you decide to sit and learn? What money did you have? How are you going to start off? You need something.” And this guy doesn't even have that. That's the *pele*. Sometimes the wife works and brings something, so you can be *toleh* it *epes* on something. I'm not talking about fancy jobs. I tell you, it's *mamash* beyond belief.

A person has to know, we're in *Ikvesa d'Meshicha*. And in *Ikvesa d'Meshicha*, the whole *ruach hachutzpah* of the *dor* is to be *poirek the ol* and say, today it doesn't pay to be loyal to Hakadosh Baruch Hu. But these people utilize this *chutzpah* to grow in *ruchnius* and to serve Hashem.

FOR TORAH AND KEDUSHAH: HA'AKSHAN YATZLIACH

There is a famous episode with a *talmid* of the Gr"a, R' Yoel. He was a person who conducted himself with extreme *prishus*. And he was struggling. The *yetzer hara* was *mamash* coming at him *moradig*, *moradig*. He came to the Vilna Gaon and the Vilna Gaon told him, “Don't worry, *ha'akshan yatzliach*. If you're going to be stubborn and you're going to be a *mechutzaf*, you're going to be *matzliach*, even *shelo kederech hatevah*.”

And every one of our parents asks us, “So how are you going to make it? How are you going to pay for the *bris*? How are you going to pay for the *bar mitzvah*? How are you going to pay for the *chasunah*? How are you going to pay for your rent?” Every time I ask, “Do you have HUD (a type of housing assistance in the US)?” “No, we don't have HUD.” Many don't have a HUD. I mean, that's a big bite. If the husband goes to learn in a few *kollelim*, and they rely on Hashem that every time different things will happen *shelo kederech hateva* to help them to survive - that is the *chutzpah* that we need to employ in this era.

The *chutzpah* is, even though *bederech hatevah* it doesn't seem like it's the normal righteous thing to do, to go *bederech*

Hashem and commit yourself to a life of sacrifice and a life without *parnasah*, *af al pi kein*, it's *shayach*.

A lady called me up, she is in her 40s, and she has a large family. Her husband learns. Her husband is a *chashuve talmid chacham*. I said, "Is he really pounding? Is your husband still into it 100%?" She said, "110%. He's always learning, nonstop. Shabbos, Yom Tov, *bein hazmanim*, *bein hasedarim*. Always." Wow. And she has a business in her house. She works very hard, many hours. And she wanted to know, what's going to be with going further. So I said, "Did you go to his *rosh yeshivah*?" "Yeah, we went to the *rosh yeshivos*. We had meetings with the *rosh yeshivos*." So what did they tell you? "Continue learning. *Yiheyeh tov*." It's amazing. That's a *chutzpah*. Most people say, "I can't handle that, I can't do that. You've got to be practical. You've got to think of how are you going to make it in the future."

You have to know, that is the *koach* of the *mafylim*. When everybody tells you, "*Vehi lo titzlach*," you're going to say, "No, no, *hi lo titzlach – aval bizman acher titzlach! Bizman ikvesa d'Meshicha titzlach!*"

Bilaam thought he could push Hashem, he could get Hashem to do something against His *ratzon*, against the *teva*. And the *mafylim* also thought so. Moshe told them, "Not now, **הוא לא תצלה**." If you look around in this generation and you pay attention, you see that.

R' Moshe Feinstein writes in a *teshuvah* (*Igros Moshe, Yoreh Deah, helek daled, siman 36:1*) the following: there is no such thing that a person has to leave *limud* Torah because of money.⁷ You leave Torah because you don't want to learn anymore. It's hard for you to learn. You never committed, you're struggling with the learning. But you don't leave Torah because of *parnasah*. I remember reading that *teshuvah* over a few times and saying to myself, "Wow, it's a pretty big statement to say." I always thought that many people left their learning because they couldn't make it anymore. No, that's not why you leave. Because in *ruchniyus* the rule of thumb is, *ha'akshan matzliach*, the determined person will be successful. This is where you have to be *mischatzef*.

You look back at all those *yungerleit*, those pioneers who began the *kollel* network that we know today, in the Ashkenazic community, in the *Sefardische* community. Even by some Chassidim they have *kollelim*. It's *mavil al harayon* thinking about the pioneers who started it off - but the concept took root. It was a bigger *chiddush* than thinking you can establish real Torah in America. But now, any *chatzi yeshivah* man, any half-decent, half-baked *bachur* goes to kollel somewhere, he sits and learns in *kollel* after he gets married. Nowadays, if a guy says he's going to work after he gets married. What do you do? You raise your eyebrows and say, "What?! You want to work?! What's your problem?! Is your wife forcing you to go to work?" "No, I'm going to work." *Nebach*.

Hakadosh Baruch Hu should help us key into this *koach* of *azus* and utilize this *koach* of *azus* for *ruchniyus*, to stand tall and proud on the side of Hashem. And then Hashem will perform for us *nissim* like He did in the *Beis Hamikdash*, *shelo kederech hateva*.

⁷ **שאלה:** בחורים המבקשים לעזוב את הישיבה וללמוד במכללה כדי להכין עצמם ללימודי רפואה, אם להשפיע עליהם שישארו בישיבה. הנה והיא טוב מה שכתר"ה משתדל בעניין מה שהתלמידים אחר שגמרו בהישיבה את לימודי החול שלהם, שעדיין הם בני י"ז בערך, רוצים לעזוב את הישיבה בהסתת היצר כאילו מצריכים כבר לדאוג לפרנסתם, והוא משום שהפרנסה דשיין שיהיה להם גם מענייני תורה כמלמד רוב אין להם בזה סיפוק הנפש, ואף לא בפרנסה ממחשב (קאמפיוטער) וכדומה ג"כ לא יהיו שבעי רצון, ורק מפרנסת חכמת הרפואה וכדומה רוצים. שבשביל זה צריכים הכנה גדולה, לילך למכללה (קאלעדז) תחילה, שיהיה יחד עם לימוד הרפואה וכדומה - שהוא משך עשר שנים ויותר. הנה כבר אמרתי בפירוש עצת רשעים, שהקרא (תהלים א' א') אומר אשרי האיש, על זה שלא הלך בעצת רשעים. משום ששום אדם לא נעשה רשע תאום, אלא בתחילה הולך בעצה שלהם, לדאוג לעניין פרנסה אף שעדיין לא הגיע זמנו לדאוג כזו, שיש לו כל טוב בבית אביו. וגם עבור אביו הוא יותר נקל לפרנסו, כי אין צריך להוציא על זה לא כמעט כלום. ומכל מקום דואג לפרנסתו בשביל עצת רשעים, היינו במה שמוציאים בדברי חז"ל שאין לסמוך על הנס. ומחמירים בזה טובא, לומר שלא די לדאוג על זה לכשיצטרך לדאוג עבור זה - שהוא אחר שכבר ישא אשה - שהרבה פרנסות יש להקב"ה בעולם שבאר, גם בלא ניסים אלא בדרך הטבע, וכאשר רואה כל אדם ואפילו נערים וגם ילדים, ואין צורך לזה לשום הכנה כדאמר רבי נהוראי בסוף קידושין (פ"ב ע"א) מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה. ואפילו להתולקים עליו ומחייבין ללמד לבניהם אומנות, (בבביריתא בקידושין כ"ט ע"א, האב חייב בבנו וכו' וללמדו אומנות, רבי יהודה אומר כל שאינו מלמד את בנו אומנות מלמדו ליסטות. ובקידושין שם דרש בר קפרא לעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה וכו' מחסא דתלמידיה, ובקידושין פ"ב ע"ב בביריתא הוא דעת רבי מאיר), אין מחייבין ללמד להם אומנות שלפי דעתם יוכל להתעשר מזה. ולא רק מחמת שאין מחייבין ליותר - דעל זה יאמרו האבות שמצד אהבתם להבנים רוצים ללמדם אומנות שגם מעשרת - ולכן מסיק ר"מ (בביריתא בקידושין שם, לעולם ילמד אדם לבנו אומנות נקיה וקלה ויבקש רחמים למי שהעושר והנכסים שלו, שאין עניות מן האומנות ואין עשירות מן האומנות אלא למי שהעושר שלו וכו') שמחשבה זו הוא שקר דאין אומנות שאין בה עניות ועשירות, שלא עניות מן האומנות ולא עשירות מן האומנות, אלא הכל לפי זכותו, שלכן צריך להתפלל למי שהעושר והנכסים שלו. וללימוד אומנות נקיה וקלה אין צורך בחסד השי"ת במדינה זו והרבה זמן, ואדרבה במדינה זו, ואף בכל העולם, כמעט כל העשירים נעשו שלא משום לימוד איה חכמה, לא רפואה ולא הנדסה (איניזינערע) ולא אף חכמת החשבון. ואף אלו שהיו חכמים באיזה מקצוע, לא תווסף להן בשביל חכמתם אף לא פרוטה אחת יותר משאר עשירים. אלא הוא רק ממתנת הקב"ה לפי זכותו ולפי מזלו, עיין בתוס' שם (פ"ב ע"א ד"ה אלא לפי זכותו, פירוש לפי מזלו, דבני חיי ומוזני לא בזכותא תליא מילתא אלא בזכותא תליא מילתא). וכל זמן שהן לומדין בישיבה עדיין יש להם לרוב התלמידים רצון להיות תלמיד חכם. ובה"ב כבר נמצאו הרבה תלמידים שאין רוצים בשום אופן להניח לימודם בהישיבה, אפילו כשאבותיהן אין רוצים, ובאים לישאלו אם יש להן חוב מצד כיבוד אב - שששטו שליכא, ובעובדא דר' אליעזר בן הורקנוס (בפרקי דרבי אליעזר ריש פרק א' מעשה בר' אליעזר בן הורקנוס שהיו לבניו חורשין הרבה וכו', אמר לו איני בוכה אלא שאני מבקש ללמוד תורה. אמר לו והרי בן שמנה ועשרים שנה אתה ואתה מבקש ללמוד תורה אלא קח לך אשה והוליד בנים ואתה מוליכין לבית הספר וכו'). עמד ועלה לו אל ירושלם אצל רבן יוחנן בן זכאי וכו', עמד ולמדו תורה. ובסגנון אחר הוא בבראשית רבה פרשה מ"ב, א', ובתנחומא הישן פרשת לך לך סימן י' ד"ה מעשה ברבי עליעזר). וסיפוק הנפש, לא מובן כלל מה שייך זה לענייני פרנסה ודברים נשמיים, שייך רק לענייני רוחניים בלימוד וידעית התורה ובמעשים רצויים ונכונים שמהם שייך שיהיה עניין סיפוק הנפש, אבל לענייני פרנסה הוא עניין גופני. אלא ברור שבא זה ממה שלא היו לאלו כלל אהבה וחשק ללימוד התורה. ואף אם בהישיבה למדו טוב, הוא רק שבטבעם הם תלמידים שצייתי להרב שלהם בשעה שלומדים מה שילמדו להם, אבל לא מצד שלימוד זה הוא לימוד התורה שהוא עיקר כל חיינו, ורק זה הוא תכלית שלנו. שלכן אין להם סיפוק הנפש בלימוד התורה אלא בלימודים אחרים, מפני שבאלו שילמדו אותם לא יקבלוהו ללמדו חכמת הרפואה והנדסה וכדומה. אף שלימודים ההם מצד עצמם אינו נותן להם סיפוק הנפש. ולכן למעשה אם אפשר להשפיע עליהם שישארו בישיבה ללמוד תורה ולא ידאגו בענייני פרנסה כלל, ככל אלו הרוצים ללמוד תורה, שהוא מחמת עצם לימוד התורה, צריך להשתדל להשפיע עליו. אבל אם לא אפשר להשפיע עליו שישארו תלמיד בישיבה - באופן שלא ידאג על פרנסתו לאחר הרבה שנים ויבטח בהקב"ה לעניין פרנסתו אף אם אפשר להשפיע שישארו עוד שנה ושנים, משום שלא יפסיד כלום, צריך להתבונן הרבה. דהרי כשישאר בישיבה במחשבה זו אפשר לו לקלקל לאחרים. ורק כשמכריזין טבעו - שבזמן שיהיה בישיבה ילמוד כראוי כמו אם היתה כוונתו ללמוד תורה לעולם, ולא לחשוב כלל אודות מחשבות הבל שלו - יש להשפיע עליו כי אף בשביל הזמן לקלמוד התורה לשנה ושנים, הוא דבר גדול מאד. וגם הרי אפשר שאחרי שלימוד בישיבה עוד שנה ושנים יתחוק ליבו לתורה וישארו בן תורה לעולם. ומה שכתר"ה כדבר בטוח שאף כשילכו לקאלעדז לא ילמדו דברים האסורים, שודאי אין למאן על זה. דאם היותו בישיבה לא הועילה לו שישארו בן תורה, יש לחוש שישארו קצר אחר עובא את הישיבה - שיהיה יחד עם חופשים וכופרים ועם נכרים וכו' ופרנסתו עשפיעו עליו לרעה בכל דבר, וגם הוא יותר מחשש בעלמא. אך שלמעשה אינו נוגע זה, דבכל אופן צריך להשפיע עליהו שלא ילכו מהישיבה, אלא ישארו ללמוד כראוי ולהתגדל בתורה אם אפשר ואם לא אפשר אין האחריות יותר על כתרית. אך מ"מ אם ימצא כתר"ה מי שיכול להשפיע עליו שישארו שומר תורה ומצוות וקלבו עז זמן ללימוד התורה. ויש לכתרה"ה לעשות זה. ועל מה שכתר"ה שלה אלי את מכתב שם לר' יצחק ברנאדריס שליט"א שהארכתיו מאד לבאר עצם חוב לימוד התורה ג"כ נשלח לכתרה"ה בזה והיא תשובה ברורה ונכונה לדעתי (א"מ פ"ד ח"ד סי' ל"ו)

THE BOTTOM LINE

Rav Tzadok taught us that the *cheshbon* of the *mafilim* - in trying to be *mesaken* the *chet* of *meraglim* and to go up to Eretz Yisroel regardless of consequences - was in the category of “חֹזֵן מִצַּא,” whereby they demonstrated a *middah* of *azus* and *chutzpah*. They learned this *middah* from Bilaam and thought that if they exerted a strong *ratzon* to go to Eretz Yisroel, Hashem would agree with their plan, even in the face of Moshe’s warning that they were violating Hashem’s will. But as Rav Tzadok explains, the *mafilim* were ahead of their time and had miscalculated when they should have used their *middah* of *chutzpah* - as it was not the time of *Ikvesa d’Meshicha*. The biggest *chutzpah* during the *Ikvesa d’Meshicha*, as the navi Malachi tells us, will be a rebellion against Hashem’s *ratzon* that will be fueled by witnessing the prosperity and successes of those who rebel against Him. Needless to say, we are living in tumultuous times full of that *chutzpah* right now. But what the *mafilim* couldn’t accomplish then, we can do today - because now, the time is right! If we can tap into their *koach* of *azus* and *chutzpah* and use it *l’tov*, to dedicate ourselves to more Torah and mitzvos - in the face of seemingly never-ending moral degradation of our society (and even the criticism and cynicism of our own fellow Yidden who don’t share our Torah values) - we can succeed *shelo kederech hatevah*! Hashem will be behind our efforts if we demonstrate that *ratzon* to serve Him, despite the challenges and the naysayers. This incredible message is hinted to in the word, לְאַבוּתֵינוּ, regarding the 10 miracles of the Beis Hamikdash, according to R’ Chaim Volozhin. This coming week, whether I am traveling for business and find myself in less than an ideal environment, or I whether I am *zoiche* to sit in the beis medrash, I will try to demonstrate this *middah* of using *chutzpah* (at least privately to myself) in one small area of my Avodas Hashem and will say, “I will go up,” וְיַעֲלֵנוּ אֶל רֹאשׁ הַהָר לְאִמֹר הִנְנּוּ וְעָלִינוּ. Because this time around - the time for such